

הצעת חוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ה-2015

פרק ראשון: הגדרות

הגדרות 1. בחוק זה –

"אדם שאינו עוסק" – לרבות עוסק כאשר הוא נותן או מקבל תשלום בשיק או תשלום במזומן או מסב שיק או מקבל שיק מוסב שלא במסגרת עסקו;

ד ב ר י ה ס ב ר

אמצעי תשלום נוסף המקל על העלמות מס והלבנת הון הוא סיחור שיקים, ובפרט – הסבת שיקים ותשלום באמצעות שיק בלא שם הנפרע (להלן – שיק על החלק). בישראל ניתן כיום להסב שיקים בלא הגבלת הסכום או מספר ההיסבים, וזאת בלא תיעוד פרטי המסב והנסב. כמו כן ניתן לשלם בלא הגבלה באמצעות שיק על החלק. בשל האנונימיות הנלווית לפעולות בשיקים מוסבים ולשימוש בשיקים על החלק, וכן בשל הקלות שבה עברתם "מיד ליד", הם עשויים לשמש את המבקשים לפעול הרחק מעיני רשויות המס והרחק מעיני המערכת הפיננסית המהווה כאמור שומר סף בכל הנוגע למאבק בהלבנת הון ומימון טרור. השימוש בשיקים כאמור עלול אף להביא לבעיות נוספות: הצגת מחזורי פעילות פיקטיביים לצורך קבלת אשראי מהבנקים, מסירת השיק לידי גורמים שונים המעורבים בביצוע עבירות, לרבות עבירות הלבנת הון ומימון טרור או לגורמים בשוק המימון החוץ-בנקאי הלא לגיטימי, בלא ידיעתו של מושך השיק.

הצעת חוק זו נחלקת לשני מישורים עיקריים:

המישור הראשון עניינו בקביעת איסורים ומגבלות, בין השאר: איסור על מתן או על קבלה של תשלום במזומן במסגרת עסקאות, או כמתנות, כתרומות, כהלוואות או כשכר עבודה; איסור על מתן או על קבלה של סכומים באמצעות שיק על החלק; איסור על הסבת שיק או על קבלת שיק מוסב, בלי שפרטי המסב נקובים בשיק; מגבלה על קבלת תשלום במזומן על ידי רשות ציבורית בעד מסים, קנסות, אגרות ותשלומי חובה נוספים; איסור על קבלת סכום במזומן בידי רואה חשבון או עורך דין במסגרת מתן שירות עסקי ללקוחו. הכל, כפי שיפורט להלן.

המישור השני נובע מהכרה ביתרונותיהם הכלכליים של כסף מזומן ושיקים סחירים במצב הקיים היום, ועניינו בקביעת הסדרים המבטיחים הימצאותם ומינותם של אמצעי תשלום חלופיים, שהיו שקולים מבחינת השימוש והמחיר לאמצעי התשלום שאת השימוש בהם מוצע להגביל.

לנוכח ההבנה כי שיקים סחירים וכסף מזומן מהווים אמצעי תשלום שכיחים המשמשים חלקים נרחבים באוכלוסייה לפעילות מסחרית שוטפת, כמו גם ההכרה ביתרונותיהם השונים של אמצעי תשלום אלה על פני אחרים, הצעת החוק כוללת הוראות שנועדו להבטיח

כללי ביום כ"ח בתשרי התשע"ה (22 באוקטובר 2014) אימצה ממשלת ישראל את המלצות הוועדה לצמצום השימוש במזומן (להלן – הוועדה לצמצום השימוש במזומן), שמונתה בידי ראש הממשלה במטרה לבחון את הבעיות הנובעות משימוש במזומן ובאמצעי תשלום למוכ"ז אחרים, וכן בשיקים סחירים, ולגבש מתווה פעולה לצמצום השימוש באמצעים אלה כאמצעי תשלום במשק הישראלי. מתווה הפעולה האמור נועד להביא לצמצום תופעת הכלכלה השחורה בישראל, להיאבק בפשיעה ובהלבנת ההון, ולאפשר שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים.

השימוש במזומן הוכר בארץ ובעולם כגורם המהווה את "הדלק" המניע את הכלכלה השחורה. "כלכלה שחורה" או "כלכלת צל" (shadow economy) מוגדרת כנתח מהפעילות הכלכלית שאינו מופיע בנתוני התוצר המקומי הגולמי. היא כוללת פעילויות והכנסות אשר מתבצעות מחוץ למסגרת החוקית של המדינה, מרביתן אינן מדווחות לרשויות במטרה להימנע מקיום החובות המוטלות על כלל האזרחים. הפעילות הבלתי חוקית המשויכת לכלכלה השחורה מגוונת וכוללת העלמות מס, פעילות פלילית, הלבנת הון, מימון טרור וכיוצא באלה.

הכלכלה השחורה בישראל מביאה לאבדן הכנסות ממסים המוערך בהיקף של מיליארדי שקלים חדשים מדי שנה. יצוין כי הנוק למשק ולחברה בישראל מקיומה של כלכלה שחורה אינו מסתכם בהפסד הכלכלי בלבד. כלכלה שחורה פוגעת בלכידות החברתית ובחוסן הלאומי ומערערת את לגיטימיות שלטון החוק וסדרי הממשל. תופעת הכלכלה השחורה מהווה חסם לתחרות חופשית ולצמיחה כלכלית, וגורמת להעדר שוויון בנטל תשלום המסים, אשר מעבר לאי-הצדק הטמון בו, מטיל עול כבד יותר על אזרחים שומרי חוק.

כאמור, קיים קשר הדוק בין תופעת הכלכלה השחורה והלבנת ההון, לבין השימוש במזומן. קשר זה נובע מהיותו של המזומן אנונימי ומהקלות הרבה שבשימוש באמצעי תשלום זה, כך שמי שמעוניין יכול באמצעות השימוש דווקא במזומן, לפעול הרחק מעיניהן של רשויות המס ואכיפת החוק, והרחק מעיני המערכת הפיננסית המהווה שומר סף בכל הנוגע למאבק בהלבנת הון ובמימון טרור.

"בנק הדואר" – החברה הבת כהגדרתה בחוק הדואר;
 "היסב", "מסב", "נסב", "נפרע" – כמשמעותם בפקודת השטרות;¹
 "הלוואה" – כל עסקת אשראי וכן ניכיון שטר;
 "חוק איסור הלבנת הון" – חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000;²
 "חוק בנק ישראל" – חוק בנק ישראל, התש"ע-2010;³
 "חוק הבנקאות (רישוי)" – חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;⁴
 "חוק הדואר" – חוק הדואר, התשמ"ו-1986;⁵
 "חוק הגנת הפרטיות" – חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981;⁶
 "חוק מיסוי מקרקעין" – חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963;⁷
 "חוק מס ערך מוסף" – חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975;⁸
 "חוק מסים" – כהגדרתו בחוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות המס),
 התשכ"ז-1967;⁹
 "חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977;¹⁰
 "יום התחילה" – יום תחילתו של חוק זה כאמור בסעיף 40(א);
 "כרטיס חיוב מייד" – כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986,¹¹ ובלבד שהספק
 מקבל זיכוי מייד כאשר מתבצע תשלום בכרטיס;

ד ב ר י ה ס ב ר

לרבות זמינותם של אמצעי תשלום חלופיים, המידה שבה הרפורמה מתקדמת בהתאם לתכנון הראשוני והשפעתה על הציבור והמשק, ובכלל זה הצלחתה בהשגת התכליות שהצדיקו את קביעתה.

סעיף 1 להגדרה "כרטיס חיוב מייד" – מוצע להתבסס על הגדרת כרטיס חיוב מייד בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986 (להלן – חוק כרטיסי חיוב). אשר מוצע לתקנה במסגרת הצעת חוק זו. מוצע שכרטיס חיוב מייד יוגדר כ"לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר המיועדים לרכישת נכסים מאת ספק, בתשלום מייד של התמורה בידי הלקוח, למעט כרטיס תשלום". מאחר שחוק כרטיסי חיוב אינו כולל בהגדרה של "כרטיס חיוב מייד" את מועד זיכוי הספק (שכן אבחנה זו אינה נדרשת לצורך אותו חוק), מוצע במסגרת הגדרה זו לצמצם את הגדרת כרטיס חיוב מייד רק למקרים שבהם זיכוי הספק נעשה באופן מייד, וזאת כדי להבטיח כי כרטיס חיוב מייד יהיה דומה במאפייניו למזומן.

יישום זהיר, מדוד והדרגתי של האיסורים והמגבלות הקבועים במסגרתה, תוך בחינת השלכות הצעדים שננקטו בכל שלב ושלב:

- (א) מוצע לקבוע כי המגבלות לא ייכנסו לתוקף אלא לאחר קיומם של תנאים מסוימים שמבטיחים את הימצאותם וזמינותם של אמצעי תשלום חלופיים שיהיו שקולים לאמצעים שאת השימוש בהם מוצע להגביל. בעניין זה ראו סעיפים 33, 35 ו-37 המוצעים בהתייחס לכרטיסי חיוב מיידיים ואת סעיף 40 המוצע הקובע את התנאים לכניסתו של החוק לתוקף.
- (ב) מוצע לקבוע כי המגבלות יוטלו באופן מדוד, בכך שרף המגבלה ההתחלתי יהיה סביר, ולא נמוך מדי.
- (ג) מוצע לקבוע כי הורדת רף המגבלה לא תהיה אוטומטית, אלא תיעשה בידי שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל, לאחר הערכת מצב אשר תביא בחשבון את מכלול השיקולים הנוגעים לעניין.

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 2, עמ' 12.

² ס"ח התש"ס, עמ' 293.

³ ס"ח התש"ע, עמ' 452.

⁴ ס"ח התשמ"א, עמ' 232.

⁵ ס"ח התשמ"ו, עמ' 79.

⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

⁷ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

⁸ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

⁹ ס"ח התשכ"ז, עמ' 136.

¹⁰ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹¹ ס"ח התשמ"ו, עמ' 187.

"מזומן" – שטרי כסף ומטבעות שהם הילך חוקי בישראל, וכן מטבע חוץ;
 "מחיר העסקה" – התמורה שהוסכם עליה בין הצדדים לעסקה, לרבות מס ערך מוסף, מס קנייה, בלו, וכן הוצאות הנלוות לעסקה המשולמות למוכר הנכס או לנותן השירות, ואולם בעסקה לקבלת שירות שנתינתו מתמשכת יראו כל תשלום שיש לשלם באופן תקופתי מזומן לזמן, כמחיר העסקה;
 "מטבע חוץ" – כהגדרתו בחוק בנק ישראל;
 "מכר" – לרבות הקניית זכות בעלות, זכות שכירות או כל זכות אחרת;
 "מלכ"ר" – כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, למעט רשות ציבורית;
 "המנהל" – כהגדרתו בפקודת מס הכנסה¹²;
 "מספר זהות" – כל אחד מאלה, לפי העניין:
 (1) לתושב – מספר הזהות במרשם האוכלוסין;
 (2) לתושב חוץ – מספר דרכון או תעודת מעבר;
 (3) לתאגיד – מספר הרישום במרשם המתאים;
 "מקרקעין" – כהגדרתם בחוק מס ערך מוסף;
 "נכס" – מיטלטלין, מקרקעין וזכויות, לרבות נכסים בלתי מוחשיים;
 "עוסק" – מי שמוכר נכס או נותן שירות במהלך עסקיו, לרבות מלכ"ר;
 "עורך דין" – אדם המורשה לעסוק בעריכת דין לפי הוראות הפרק החמישי לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961¹³;
 "עסקה" – מכירה או קנייה של נכס או מתן שירות או קבלתו;
 "פקודת הבנקאות" – פקודת הבנקאות, 1941¹⁴;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה "מזומן" – מוצע להגדיר מזומן כשטרי כסף ומטבעות שהם הילך חוקי בישראל, בכך הכוונה היא לשטרי כסף ומטבעות שהוצאו על-ידי בנק ישראל מבכ סמכותו לפי סעיף 41 לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010. בנוסף מוצע לכלול בהגדרת "מזומן" גם מטבע חוץ אשר מוגדר בסעיף 1 לחוק האמור כ"שטרי כסף או מעות שהם הילך חוקי במדינת חוץ ואינם הילך חוקי בישראל", זאת כדי למנוע את עקיפת איסור השימוש במזומן על ידי שימוש במטבע חוץ כאמור.

להגדרה "מחיר העסקה" – מוצע לקבוע כי מחיר העסקה, לעניין ההגבלות על שימוש במזומן כאמור בסעיף 2 המוצע, יהיה התמורה שהוסכם עליה בין הצדדים לעסקה, לרבות מס ערך מוסף, מס קנייה, בלו וכן הוצאות הנלוות לעסקה המשולמות למוכר הנכס או לנותן השירות. בעסקה לקבלת שירות שנתינתו מתמשכת יראו כל תשלום שיש לשלם במסגרת אותה עסקה, מזומן לזמן, כמחיר העסקה.

להגדרה "עסקה" – מוצע לקבוע כי "עסקה" היא מכירה או קנייה של נכס או מתן שירות או קבלתו.

להגדרות "נכס" ו"שירות" – מוצע לקבוע הגדרות למונחים "נכס" ו"שירות" שתכליתן להבהיר כי המגבלות בתשלום במזומן יחולו על כל סוגי העסקאות. בהגדרה "נכס" מוצע לכלול מקרקעין, מיטלטלין וזכויות, ובהגדרה "שירות" מוצע לכלול כל עשייה בתמורה למען הזולת שאינה "מכר".

¹² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

¹³ ס"ח התשכ"א, עמ' 178.

¹⁴ ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' 85.

"רואה חשבון" – כמשמעותו בחוק רואי חשבון, התשט"ו-1955¹⁵;
 "רשות ציבורית" – רשות מרשויות המדינה, רשות מקומית, וכל גוף אחר הממלא תפקיד ציבורי על פי דין;
 "שיק" – כמשמעותו בסעיף 73 לפקודת השטרות;
 "שירות" – כל עשייה בתמורה למען הזולת שאינה מכר;
 "תאגיד בנקאי" – כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי);
 "תשלום במזומן" – סכום המשולם או הניתן במזומן, לפי העניין;
 "תשלום בשיק" – סכום המשולם באמצעות שיק בעבור עסקה או כשכר עבודה או הניתן באמצעות שיק כהלוואה, כתרומה או כמתנה.

פרק שני: הגבלות על שימוש במזומן ובשיקים

2. (א) לא ייתן עוסק ולא יקבל תשלום במזומן בעבור עסקה במסגרת עסקו, אם מחיר הגבלות על תשלומים במזומן העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה.
- (ב) לא יקבל אדם שאיננו עוסק תשלום במזומן בעבור עסקה, אם מחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה.
- (ג) לא ייתן אדם שאינו עוסק לעוסק תשלום במזומן בעבור עסקה במסגרת עסקו של העוסק, אם מחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה.
- (ד) לא ייתן אדם שאינו עוסק לאדם אחר שאינו עוסק, תשלום במזומן בעבור עסקה, אם מחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה.

ד ב ר י ה ס ב ר

המוצעת לגבי עסקאות אשר עוסק צד להן, בין השאר, לנוכח העובדה כי במקרים אלה הנגישות לאמצעי תשלום חלופיים מוגבלת יחסית. כמו כן, נוכח העובדה כי היחס בין הנזק הפוטנציאלי המוערך למדינה בשל השימוש במזומן בעסקאות מסוג זה, לבין הנטל אשר יושג על אנשים פרטיים בעסקאות אלה, קיימת הצדקה למגבלה מקלה יותר כמוצע בחוק זה.

בנוסף, לגבי המגבלה המוצעת על מי שאינו עוסק המקבל תשלום במזומן כמפורט בפסקה (2) לעיל, מוצע לקבוע כי אין נפקא מינה אם נותן התשלום הוא עוסק, אם לא וזאת מתוך רצון לשמור על פשטות ביצוע עסקאות מסוג זה מבחינתו של האדם שאינו עוסק, שהוא המוכר או נותן השירות בעסקה זו, בלי שידרש לברר אם הקונה הוא עוסק אם לאו.

יובהר כי המגבלות המוצעות הן בהתאם ל"מחיר העסקה". אם עלה מחיר העסקה על הסכום הקבוע בתוספת הראשונה, חל איסור לקבל או לתת, לפי העניין, תשלום בסכום כלשהו עברה.

יודגש כי המגבלות המוצעות לא אוסרות על עצם החזקת כסף מזומן, אלא על תשלום במזומן בעבור עסקאות. בתוך כך יובהר כי המגבלות המפורטות לא יחולו על פעולות של הפקדה או משיכה של מזומנים כשלעצמן, שכן לגבי פעולות אלה לא מתקיימות ההצדקות להחלת המגבלות האמורות כאמור לעיל.

סעיף 2 לסעיפים קטנים (א) עד (ד)

ביחס לשימוש במזומן בעסקאות, מוצע לקבוע כדלקמן:

(1) איסור על עוסק לקבל או לתת תשלום במזומן בעבור עסקה למכירת נכס או מתן שירות שהיא במסגרת עסקו של העוסק, אם מחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה (10,000 שקלים חדשים).

(2) איסור על מי שאינו עוסק לקבל תשלום במזומן בעבור עסקה למכירת נכס או מתן שירות, אם מחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה (50,000 שקלים חדשים). זאת, בין אם נותן התשלום הוא עוסק ובין אם לאו.

(3) איסור על מי שאינו עוסק לתת תשלום במזומן לעוסק בעבור עסקה למכירת נכס או מתן שירות שהיא במסגרת עסקו של העוסק, אם מחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה (10,000 שקלים חדשים).

(4) איסור על מי שאינו עוסק לתת תשלום במזומן לאחר שאינו עוסק בעבור עסקה למכירת נכס או מתן שירות, אם מחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה (50,000 שקלים חדשים).

יצוין כי המגבלה המוצעת על שימוש במזומן בעסקאות בין אנשים פרטיים, היא מקלה יותר מהמגבלה

¹⁵ ס"ח התשט"ו, עמ' 26.

(ה) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), לא יקבל עורך דין או רואה חשבון במסגרת מתן שירות עסקי ללקוח, סכום במוזמן העולה על 50,000 שקלים חדשים לכל שירות עסקי; לעניין זה, "שירות עסקי" – כהגדרתו בסעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון.

(1) לא ייתן אדם ולא יקבל תשלום במוזמן כשכר עבודה, כתרומה, כמתנה או כהלוואה, אם סכום שכר העבודה, התרומה, המתנה או ההלוואה עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה (בסעיף קטן זה – מגבלת המוזמן).

(2) על אף האמור בפסקה (1), היו הנותן והמקבל של התרומה, המתנה או ההלוואה כאמור באותה פסקה, קרובים, תהיה מגבלת המוזמן לעניין זה הסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה; לעניין זה, "קרוב" – בן זוג, הורה, הורה בן, בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, נכד או נכדה, לרבות חורגים, וכן אדם אחר הסמוך על שולחנו.

(3) הוראות פסקה (1) לא יחולו לגבי הלוואה הניתנת על ידי תאגיד בנקאי או בנק הדואר או על ידי מי שרשאי לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב בהתאם לחוק איסור הלבנת הון.

רשות ציבורית לא תקבל תשלום במוזמן בעד מסים, קנסות, אגרות ותשלומי חובה אחרים, אם סכום המסים, הקנסות, האגרות או תשלומי החובה עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה.

3. הגבלה על קבלת תשלום במוזמן בעד תשלומי חובה

ד ב ר י ה ס ב ר

על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה (10,000 שקלים חדשים), וזאת נוכח הסיכון המוגבר להעלמת מס ולהלבנת הון ומימון טרור הכרוך בפעולות אלה. בעניין זה מוצע לקבוע מגבלה מקלה יותר, בסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה (50,000 שקלים חדשים), לגבי הלוואות, מתנות או תרומות בין קרובי משפחה (אך לא לעניין שכר עבודה), וזאת מתוך רצון לצמצם "התערבות" ביחסים בתוך התא המשפחתי.

יצוין כי איסור זה לא יחול על הלוואות הניתנות על ידי תאגיד בנקאי או בנק הדואר או על ידי מי שרשאי לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב בהתאם לחוק איסור הלבנת הון.

כאמור להלן בדברי ההסבר לסעיף 30, מוצע לקבוע מנגנון להפחתת סכומי המגבלות המפורטות לעיל, כדלקמן: בחלוף שנה ממועד תחילתו של החוק המוצע, ובכפוף להסכמת שר המשפטים, נגיד בנק ישראל ולעניין שכר עבודה – שר הכלכלה, יהיה שר האוצר רשאי, בצו, להוריד את הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה מ-10,000 שקלים חדשים ל-5,000 שקלים חדשים, וכן להוריד את הסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה מ-50,000 שקלים ל-15,000 שקלים חדשים, זאת למעט סכום המגבלה על מכירת כלי רכב על ידי מי שאיננו עוסק שימשיך לעמוד על 50,000 שקלים חדשים.

סעיף 3 ביחס לקבלת תשלומים במוזמן בידי רשות ציבורית, מוצע לקבוע כי רשות מרשויות המדינה, רשות מקומית וכן כל גוף אחר הממלא תפקיד ציבורי על פי דין, לא יהיו רשאים לקבל מסים, קנסות, אגרות ותשלומי חובה אחרים במוזמן, אם סכומם עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה (10,000 שקלים חדשים).

לסעיף קטן (ה)

מוצע לקבוע איסור על עורכי דין ורואי חשבון לקבל במוזמן סכום של 50,000 שקלים חדשים ומעלה במסגרת מתן שירות עסקי ללקוח, כהגדרתו בסעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן – חוק איסור הלבנת הון). שירות עסקי כהגדרתו בסעיף האמור כולל את כל אלה: קנייה, מכירה או חכירה לדורות של נכסי דלא ניידים; קנייה או מכירה של נכס; ניהול נכסי לקוח; קבלה, החזקה או העברה של כספים לצורך הקמה או ניהול של תאגיד; וכן הקמה או ניהול של תאגיד, עסק או נאמנות לאחר התיקון המוצע עולה בקנה אחד עם התפיסה שבבסיס חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 13), התשע"ד-2014 (ס"ח התשע"ד, עמ' 742) (להלן – תיקון מס' 13), שנחקק לאחרונה, שמכוחו הוטלו חובות שונות כחלק ממשטר איסור הלבנת הון ומימון טרור, על בעלי מקצוע אלה בהקשר למתן שירות עסקי. יובהר כי הכוונה בסעיף זה היא איסור על קבלת כספים כחלק ממתן השירות העסקי וכי הוא לא חל על קבלת שכר טרחה על ידי עורך דין, שלגביה חלות המגבלות הכלליות כאמור בסעיף 2(א) המוצע.

יצוין כי סעיף 8 הוסף לחוק איסור הלבנת הון במסגרת תיקון מס' 13 ותחילתו של אותו סעיף מותנית בכניסתו לתוקף של צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, ניהול רישומים של נותן שירות עסקי למניעת הלבנת הון ומימון טרור). התשע"ה-2014 (ק"ת התשע"ה, עמ' 310) שתחילתו נקבעה ליום י"ח באלול התשע"ה (2 בספטמבר 2015).

לסעיף קטן (ו)

ביחס לתרומות, מתנות, הלוואות ושכר עבודה, מוצע לקבוע איסור על מתן או קבלה של שכר עבודה, הלוואה, מתנה או תרומה במוזמן, אם הם בסכום העולה

4. (א) לא ייתן עוסק ולא יקבל, במסגרת עסקו תשלום בשיק, בלי ששם מקבל התשלום בשיק נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין, למעט אם הנסב הוא תאגיד בנקאי או בנק הדואר המקבל את השיק לשם פירעונו.
- (ב) לא יקבל אדם שאיננו עוסק תשלום בשיק העולה על 5,000 שקלים חדשים, בלי ששמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין.
- (ג) לא ייתן אדם שאינו עוסק לעוסק, במסגרת עסקו של העוסק, תשלום בשיק, בלי ששם העוסק נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין, למעט אם הנסב הוא תאגיד בנקאי או בנק הדואר המקבל את השיק לשם פירעונו.
- (ד) לא ייתן אדם שאינו עוסק לאחר שאינו עוסק, תשלום בשיק העולה על 5,000 שקלים חדשים, בלי ששם מקבל התשלום בשיק נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין.
- (ה) לא יסב אדם שיק ולא יקבל נסב שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק, למעט אם הנסב הוא תאגיד בנקאי או בנק הדואר המקבל את השיק לשם פירעונו.
5. לא יפרע תאגיד בנקאי או בנק הדואר שיק אשר מתקיים לגביו אחד או יותר מהתנאים המנויים בתוספת השנייה.

שימוש בשיק אשר הופרו לגביו הגבלות

פרק שלישי: עיצום כספי

6. הפר עוסק הוראה מההוראות לפי חוק זה, כמפורט להלן, במסגרת עסקו, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בשיעור של 30% מהתשלום בשיק, מהתשלום במזומן או מהשיק המוסב, לפי העניין:

ד ב ר י ה ס ב ר

- (א) מדובר בשיק על החלק.
- (ב) בשיק שסכומו עולה על 10,000 שקלים חדשים – אם מדובר בשיק שהוסב יותר מפעם אחת או אם מדובר בשיק שלא צוינו בו שמותיהם של המסב והנסב ומספר הזהות של הנסב.
- בשל החשש מפגיעה במחזיקי השיקים בסמוך למועד תחילת החוק ולצורך מתן תקופת הסתגלות להוראה אחרונה זו, מוצע לקבוע כי תחילתה תהיה בחלוף שישה חודשים ממועד תחילת החוק.
- כאמור להלן, מוצע לקבוע בסעיף 30(2) לחוק כי בחלוף שנה ממועד תחילתו של החוק, ובכפוף להסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל, יהיה שר האוצר רשאי לקבוע בצו כי לא ייפרע שיק מוסב בכל סכום שהוא, למעט אם מדובר בהיסב אחד לגוף פיננסי מפקוח לשם פירעונו. יצוין כי בהגדרה "גוף פיננסי מפקוח" נכללים תאגיד בנקאי, בנק הדואר ונותני שירותי מטבע אשר רשאים לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב בהתאם לסעיף 11(א1) לחוק איסור הלבנת הון בנוסחו בסעיף 36 להצעת החוק.
- סעיפים** כדי להביא לאכיפה יעילה של הוראות החוק, **עד 18** ובהתאם למגמה להסיט מהתחום הפלילי לתחום המינהלי את האכיפה לגבי פעולות אסורות הנעשות בתחומי אסדרה שונים בישראל, מוצע בסעיף 6 לחוק להסמיך את המנהל להטיל סנקציה מינהלית של עיצום כספי על עוסקים אשר הפרו את הוראות סעיפים 2 או 4 המוצעים, שבמסגרתם נקבעו הגבלות על שימוש במזומן ובשיקים כמפורט לעיל.

- סעיפים 4**, כאמור לעיל. קיים דמיון בין שיקים סחירים **5 ו-40(ב)** ושיקים על החלק, למזומן, בשל כך שבשיקים אלה, בדומה למזומן, ניתן לסחר את השיק הלאה בלי שהתשלום יהיה ממש מתועד. לפיכך, לצד העובדה שהשימוש בשיקים סחירים משמש לפעילות מסחרית שוטפת של חלקים נרחבים באוכלוסייה, השימוש בהם טומן בחובו סיכונים להעלמות מס ולהלבנת הון ומימון טרוה. נוכח האמור מוצע לקבוע כדלקמן:
- (1) איסור על עוסק לתת או לקבל שיקים על החלק בכל סכום. זאת, למעט אם הנסב הוא תאגיד בנקאי או בנק הדואר המקבל את השיק לשם פירעונו.
- (2) איסור על אדם שאינו עוסק לקבל שיק על החלק, אם סכום השיק עולה על 5,000 שקלים חדשים.
- (3) איסור על אדם שאינו עוסק לתת שיק על החלק לעוסק בכל סכום. זאת, למעט אם הנסב הוא תאגיד בנקאי או בנק הדואר המקבל את השיק לשם פירעונו.
- (4) איסור על מי שאינו עוסק לתת שיק על החלק לאדם אחר שאינו עוסק אם סכום השיק עולה על 5,000 שקלים חדשים.
- (5) איסור על כל אדם להסב שיקים או לקבל שיקים מוסבים שלא צוין בהם שמו ומספר זהותו של המסב. זאת, למעט אם הנסב הוא תאגיד בנקאי או בנק הדואר המקבל את השיק לשם פירעונו.
- (6) מגבלה על תאגיד בנקאי ובנק הדואר, שלפיה הם לא יפרעו שיק אשר התקיים לגביו אחד מהתנאים הקבועים בתוספת השנייה:

- (1) נתן או קיבל תשלום במזומן בעבור עסקה, כשמחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה, בניגוד להוראות סעיף 2(א);
- (2) נתן או קיבל תשלום במזומן כשכר עבודה, כתרומה, כמתנה או כהלוואה, כשסכומם עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה, בניגוד להוראות סעיף 2(1);
- (3) נתן או קיבל תשלום בשיק בלי ששם מקבל התשלום בשיק נקיב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין, בניגוד להוראות סעיף 4(א);
- (4) הסב שיק או קיבל שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק, בניגוד להוראות סעיף 4(ה).
7. הודעה על כוונת חיוב
- (א) היה למנהל יסוד סביר להניח כי עוסק הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה כאמור בסעיף 6 (בפרק זה – המפר), ובכוונתו להטיל עליו עיצום כספי לפי אותו סעיף, תימסר למפר הודעה על הכוונה להטיל עליו עיצום כספי (בפרק זה – הודעה על כוונת חיוב).
- (ב) בהודעה על כוונת חיוב יציין המנהל, בין השאר, את אלה:
- (1) המעשה או המחדל (בפרק זה – המעשה) המהווה את ההפרה;
 - (2) סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלומו;
 - (3) זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל לפי הוראות סעיף 8;
 - (4) הסמכות להוסיף על סכום העיצום הכספי בשל הפרה חוזרת לפי הוראות סעיף 10.
8. זכות טיעון
- מפר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב לפי הוראות סעיף 7 רשאי לטעון את טענותיו, בכתב, לפני המנהל, לעניין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי ולעניין סכומו, בתוך 30 ימים ממועד מסירת ההודעה, ורשאי המנהל להאריך את התקופה האמורה בתקופה נוספת שלא תעלה על 30 ימים.
9. החלטת המנהל ודרישת תשלום
- (א) המנהל יחליט, לאחר ששקל את הטענות שנטענו לפי סעיף 8, אם להטיל על המפר עיצום כספי, ורשאי הוא להפחית את סכום העיצום הכספי לפי הוראות סעיף 11.
- (ב) החליט המנהל לפי הוראות סעיף קטן (א) –
- (1) להטיל על המפר עיצום כספי – ימסור לו דרישה בכתב לשלם את העיצום הכספי (בפרק זה – דרישת תשלום), שבה יציין, בין השאר, את סכום העיצום הכספי המעודכן ואת התקופה לתשלומו;
 - (2) שלא להטיל על המפר עיצום כספי – ימסור לו הודעה על כך, בכתב.
- (ג) בדרישת התשלום או בהודעה לפי סעיף קטן (ב), יפרט המנהל את נימוקי החלטתו.
- (ד) לא טען המפר את טענותיו לפי הוראות סעיף 8, בתוך התקופה האמורה באותו סעיף, יראו את ההודעה על כוונת חיוב, בתום אותה תקופה, כדרישת תשלום שנמסרה למפר במועד האמור.
10. הפרה חוזרת
- בהפרה חוזרת ייווסף על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה, סכום השווה לעיצום הכספי כאמור; לעניין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה, כאמור בסעיף 6, בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר עיצום כספי.
11. סכומים מופחתים
- (א) המנהל אינו רשאי להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בפרק זה, אלא לפי הוראות סעיף קטן (ב).

- (ב) שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים, רשאי לקבוע מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם יהיה ניתן להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בפרק זה, ובשיעורים שיקבע.
12. העיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעודכן ביום מסירת דרישת התשלום, ולגבי מפר שלא טען את טענותיו לפני המנהל כאמור בסעיף 8 – ביום מסירת ההודעה על כוונת חיוב; הוגש ערעור לבית משפט לפי סעיף 17 ועוכב תשלומו של העיצום הכספי בידי המנהל או בית המשפט – יהיה העיצום הכספי לפי סכומו המעודכן ביום ההחלטה בערעור.
13. המפר ישלם את העיצום הכספי בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת התשלום כאמור בסעיף 9.
14. לא שילם המפר עיצום כספי במועד, ייווספו על העיצום הכספי, לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961¹⁶ (בפרק זה – הפרשי הצמדה וריבית), עד לתשלומו.
15. עיצום כספי ייגבה לאוצר המדינה, ועל גבייתו תחול פקודת המסים (גבייה)¹⁷.
16. על מעשה אחד המהווה הפרה של הוראה מההוראות לפי חוק זה המנויות בסעיף 6 ושל הוראה מההוראות לפי חוק אחר, לא יוטל יותר מעיצום כספי אחד.
17. (א) על החלטה סופית של המנהל לפי פרק זה ניתן לערער לבית משפט השלום שבו יושב נשיא בית משפט השלום; ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מיום שנמסרה למפר הודעה על ההחלטה.
- (ב) אין בהגשת ערעור לפי סעיף קטן (א) כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי, אלא אם כן הסכים לכך המנהל או שבית המשפט הורה על כך.
- (ג) החליט בית המשפט לקבל ערעור שהוגש לפי סעיף קטן (א), לאחר ששולם העיצום הכספי לפי הוראות פרק זה, והורה על החזרת סכום העיצום הכספי ששולם או על הפחתת העיצום הכספי, יוחזר הסכום ששולם או כל חלק ממנו אשר הופחת, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.
18. (א) הטיל המנהל עיצום כספי לפי פרק זה, יפרסם באתר האינטרנט של רשות המסים את הפרטים שלהלן, בדרך שתבטיח שקיפות לגבי הפעלת שיקול דעתו בקבלת ההחלטה להטיל עיצום כספי:
- (1) דבר הטלת העיצום הכספי;
 - (2) מהות ההפרה שבשלה הוטל העיצום הכספי ונסיבות ההפרה;
 - (3) סכום העיצום הכספי שהוטל;
 - (4) אם הופחת העיצום הכספי – הנסיבות שבשלהן הופחת סכום העיצום ושיעורי ההפחתה;
 - (5) פרטים על אודות המפר, הנוגעים לעניין;
 - (6) שמו של המפר – ככל שהמפר הוא תאגיד.
- (ב) הוגש ערעור לפי סעיף 17, יפרסם המנהל את דבר הגשת הערעור ואת תוצאותיו.
- (ג) על אף הוראות סעיף קטן (א)(6), רשאי המנהל לפרסם את שמו של מפר שהוא יחיד, אם סבר שהדבר נחוץ לצורך אזהרת הציבור.

¹⁶ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

¹⁷ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 1374 (א) 1399.

(ד) על אף האמור בסעיף זה, לא יפרסם המנהל פרטים שהם בגדר מידע שרשות ציבורית מנועה מלמסור לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998¹⁸, וכן רשאי הוא שלא לפרסם פרטים לפי סעיף זה שהם בגדר מידע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור לפי סעיף 9(ב) לחוק האמור.

(ה) פרסום לפי סעיף זה בעניין עיצום כספי שהוטל על תאגיד יהיה לתקופה של ארבע שנים, ובעניין עיצום כספי שהוטל על יחיד – לתקופה של שנתיים; שר המשפטים יקבע הוראות לעניין הדרכים שימנעו, ככל האפשר, את אפשרות העיון בפרטים שפורסמו לפי סעיף זה לאחר שחלפה התקופה האמורה בסעיף קטן זה.

(ו) שר האוצר רשאי לקבוע עוד דרכים לפרסום הפרטים האמורים בסעיף זה.

פרק רביעי: עונשין

אדם שאינו עוסק העושה אחד מאלה, דינו – קנס בשיעור של 30% מהתשלום בשיק, מהתשלום במזומן או מהשיק המוסב, לפי העניין, ובלבד שגובה הקנס לא יעלה על פי 20 מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין:

(1) מקבל תשלום במזומן בעבור עסקה, כשמחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה, בניגוד להוראות סעיף 2(ב);

(2) נותן לעוסק תשלום במזומן בעבור עסקה במסגרת עסקו של העוסק, כשמחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה, בניגוד להוראות סעיף 2(ג);

(3) נותן למי שאינו עוסק תשלום במזומן בעבור עסקה, כשמחיר העסקה עולה על הסכום הקבוע בפרט (2) לתוספת הראשונה, בניגוד להוראות סעיף 2(ד);

דבריו הסבר

סעיפים כאמור לעיל, מוצע להבחין בין אמצעי האכיפה 19 ו-32 המופעלים כלפי מפר שהוא עוסק, לבין אמצעי האכיפה המופעלים כלפי מפר שאינו עוסק (אדם פרטי).

על הפרת ההוראות בידי עוסקים, הנתונים לפיקוח הדוק יחסית של רשות המסים, מוצע לקבוע עיצום כספי כאמור לעיל. הפעלת אמצעי אכיפה זה נגד מפר שהוא אדם פרטי עשויה להחמיר עמו יתר על המידה, שכן בהתחשב בכך שאינו חייב בדיווח תקופתי ובניהול פנקסי חשבונות, הוא אינו מצוי בדיון ודברים רגיל מול המנהל, אינו בקי בסדרי עבודת המנהל, ונכון להותיר בידו אפשרות פשוטה לפרוס את טענותיו לפני בית משפט. מכאן נובעת ההחלטה להותיר את הטיפול באדם הפרטי במסגרת הקיימת של המשפט הפלילי.

לפיכך מוצע לקבוע כי הפרת הוראות סעיפים 2 ו-4 המוצעים בידי מי שאינם עוסקים, תהיה עבירה פלילית שהעונש בצידה הוא קנס בשיעור של 30% מהסכום שלגביו בוצעה העבירה, ובלבד שגובה הקנס לא יעלה על פי 20 מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין. התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין). מוצע להוסיף עבירות אלה לתוספת הראשונה לחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, ובכך לאפשר את אכיפתן באמצעות הטלת קנס מינהלי על המפר. את האיסורים הקבועים במסגרתן (סעיף 32 להצעת החוק).

19. איסורים על מי שאינו עוסק לפעול בניגוד למגבלות על שימוש במזומן ובשיקים

שיעור העיצום המוצע הוא 30% מהסכום ששולם במזומן או בשיק, לפי העניין, וזאת בשל הצורך לייצר הרתעה אפקטיבית.

כמו כן מוצע לקבוע בסעיפים 7 עד 18 המוצעים הוראות שונות המסדירות את אופן הטלת העיצום הכספי, בהתאם לנוסח המקובל כיום בהסדרי חקיקה עדכניים הכוללים מנגנון אכיפה מנהלית.

מוצע לקבוע כי העיצום יוטל על עוסקים בלבד, כדי לאפשר למפרים שאינם עוסקים, אשר אינם מצויים תחת פיקוחו של המנהל במהלך הדברים הרגיל, הגנות שונות הניתנות במסגרת סדרי הדין של המשפט הפלילי, כפי שיפורט להלן בדברי ההסבר לסעיף 19 המוצע.

כמו כן, כדי להביא לאכיפה יעילה בתחום זה, מוצע לקבוע בסעיף 27 לחוק כי המנהל יהיה רשאי לקבוע במסגרת הוראות ניהול ספרים לפי סעיף 130 לפקודת מס הכנסה, חובה על כל עוסק לתעד את אמצעי התשלום שבאמצעותם הוא שילם תשלום או קיבל תקבול. בהקשר זה מוצע לקבוע, כי עוסק אשר לא מקיים את חובת תיעוד אמצעי התשלום כאמור – עליו הראיה שלא הפר את האיסורים הקבועים בסעיף 2 לעיל. יצוין כי כיום רשאי המנהל לקבוע הוראות ניהול ספרים מכוח סעיף 130 לפקודה האמורה, לצורך שומת המס בלבד.

¹⁸ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

- (4) נותן או מקבל תשלום במזומן לשכר עבודה, כתרומה, כמתנה או כהלוואה, כשסכומם עולה על הסכום הקבוע בפרט (1) או (2), לתוספת הראשונה, לפי העניין, בניגוד להוראות סעיף 2(ו);
- (5) מקבל תשלום בשיק העולה על 5,000 שקלים חדשים, בלי ששמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין, בניגוד להוראות סעיף 4(ב);
- (6) נותן לעוסק, במסגרת עסקו של העוסק, תשלום בשיק, בלי ששם העוסק נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין, בניגוד להוראות סעיף 4(ג);
- (7) נותן למי שאינו עוסק תשלום בשיק העולה על 5,000 שקלים חדשים, בלי ששם מקבל התשלום בשיק נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין, בניגוד להוראות סעיף 4(ד);
- (8) מסב שיק או מקבל שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק, בניגוד להוראות סעיף 4(ה).

20. עורך דין או רואה חשבון המקבל במסגרת מתן שירות עסקי ללקוח, כהגדרתו בסעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון, סכום במזומן העולה על 50,000 שקלים חדשים, בניגוד להוראות סעיף 2(ה), דינו – קנס בשיעור של 30% משווי הסכום שהתקבל במזומן כאמור, ובלבד שגובה הקנס לא יעלה על פי 20 מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)4 לחוק העונשין.
21. העושה מעשה מרמה, לרבות אחד מהמעשים המנויים להלן, במטרה להתחמק מאחד האיסורים הקבועים בסעיף 2(א) עד (ו), דינו – מאסר שלוש שנים:
- (1) מפצל במרמה עסקה, שכר עבודה, תרומה, מתנה או הלוואה;
- (2) רושם פרטים כוזבים במסמך.

פרק חמישי: סמכויות פיקוח ואכיפה

22. (א) המנהל רשאי למנות, מבין עובדי רשות המסים, עובדים שיהיו נתונות להם סמכויות הפיקוח לפי סעיף 24, לשם ביצוע הוראות חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בנוסף מוצע לקבוע את עבירת המרמה האמורה כעבירת מקור לפי חוק איסור הלבנת הון, וזאת במסגרת הוראת שעה לתקופה של שנתיים ממועד תחילתו של החוק המוצע (ר' סעיף 42 להצעת החוק). משמעות קביעת עבירה זו כעבירת מקור בחוק איסור הלבנת הון היא שעשיית פעולה ברכוש שמקורו בעבירה, ששימש לביצועה, שאיפשר את ביצועה או שנעברה בו העבירה – עלולה להוות עבירה פלילית לפי סעיפים 3 ו-4 לחוק איסור הלבנת הון, ככל שמתקיימים יסודותיהן של העבירות לפי אותם סעיפים.

במסגרת הוראת שעה זו מוצע לתקן גם את סעיף 27 לחוק איסור הלבנת הון, כדי לאפשר לרשות המסים לאכוף את העבירות לפי סעיפים 3 ו-4 לחוק איסור הלבנת הון, שנעברו ברכוש שמקורו בעבירת המרמה האמורה.

סעיפים לצורך ביצוע הוראות חוק זה ימנה מנהל 22
עד 25 לרשות המסים עובדים אשר יהיו להם
 44(א) ו-44(ב) סמכויות פיקוח ואכיפה כאמור בפרק זה. מינוי העובדים, בהתאם לסעיפים 22 ו-23 המוצעים, יהיה מותנה בעמידתם בתנאים של בחינת עברם הפלילי וכשירות והכשרה, בהתאם למקובל ברשויות אכיפה מקבילות.

סעיף 20 מוצע לקבוע עבירה לעניין הפרת ההוראות החלות על עורך דין או רואה חשבון המקבל תשלום במזומן במסגרת מתן שירות עסקי ללקוח. העונש המוצע בצד עבירה זו הוא קנס בשיעור של 30% מהסכום שלגביו בוצעה העבירה, ובלבד שגובה הקנס לא יעלה על פי 20 מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)4 לחוק העונשין.

סעיפים 21 ו-22 מוצע לקבוע עבירה פלילית שהעונש המרבי בצדה הוא 3 שנות מאסר, על המבצע מעשה מרמה, לרבות פיצול במרמה של עסקה, שכר עבודה, תרומה, מתנה או הלוואה ורישום פרטים כוזבים במסמך, במטרה להתחמק מן ההגבלות הקבועות לעניין שימוש במזומן.

עבירה זו משקפת את החומרה שבמעשה מרמה מכון, שנעשה למשל על ידי פיצול עסקה שמחירה גבוה מסכום המגבלה, לכמה עסקאות שמחירן נמוך יותר מהמגבלה או תיעוד כוזב של מחיר העסקה.

יצוין לגבי עבירה זו כי היא עלולה לחול גם על אדם אשר אינו צד לפעולה שבעבורה שולם הסכום בניגוד להגבלות (למשל על מתווכים, גורמי ביניים וכל מעורב אחר) וזאת בהתאם לעקרונות המקובלים במשפט הפלילי.

- (ב) לא ימונה עובד לפי הוראות סעיף קטן (א), אלא אם כן מתקיימים בו כל אלה:
- (1) הוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי, לדעת המנהל, להפעיל סמכויות פיקוח;
- (2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי סעיף 24, כפי שהורה המנהל;
- (3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים כפי שהורה המנהל.
23. מינוי של בעלי סמכויות אכיפה (א) המנהל רשאי למנות, מבין עובדי רשות המסים, עובדים שיהיו נתונות להם סמכויות האכיפה לפי סעיף 25, לשם ביצוע הוראות חוק זה.
- (ב) לא ימונה עובד לפי הוראות סעיף קטן (א), אלא אם כן מתקיימים בו כל אלה:
- (1) משטרת ישראל הודיעה, לא יאוחר משלושה חודשים מיום קבלת פרטי העובד, כי היא אינה מתנגדת למינויו מטעמים של ביטחון הציבור, לרבות בשל עברו הפלילי;
- (2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי סעיף 25, כפי שהורה המנהל בהסכמת השר לביטחון הפנים;
- (3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים כפי שהורה המנהל, בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים.
24. סמכויות פיקוח לשם פיקוח על ביצוע הוראות חוק זה, רשאי עובד רשות המסים שהוסמך לכך –
- (1) לדרוש מכל אדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודת רשמית אחרת המזהה אותו;
- (2) לדרוש מכל אדם למסור לו כל ידיעה או מסמך שיש בהם כדי להבטיח את ביצוען של הוראות חוק זה או להקל את ביצוען; בפסקה זו, "מסמך" – לרבות פלט, בהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995¹⁹;
- (3) להיכנס למקום, לרבות לכלי תחבורה כשהוא ניה, ובלבד שלא ייכנס למקום המשמש למגורים בלבד אלא על פי צו של בית משפט, ואולם לעניין כניסה לבית מגורים שהוא נושא עסקת מקרקעין יחולו הוראות סעיף 109(א)(1) לחוק מס ערך מוסף.
25. סמכויות אכיפה התעורר חשד לביצוע עבירה לפי חוק זה, רשאי עובד רשות המסים שהוסמך לכך –

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר כי סמכויות הפיקוח והאכיפה בכל הנוגע להגבלות המוצעות בסעיף 5 המוצע, לעניין פירעון שיקים בידי התאגידים הבנקאיים ובנק הדואר, יהיו בידי בנק ישראל, המפקח על הבנקים, שר התקשורת והמפקח על בנק הדואר, לפי העניין, ולשם כך הם רשאים לעשות שימוש בסמכויות הנתונות להם לפי כל דין.

כדי לאפשר פרק זמן שבו ניתן יהיה להטמיע את כללי מינוי העובדים המוצעים, מוצע לקבוע בסעיף 44(א) ו-(ב) להצעת החוק, במסגרת הוראת מעבר לתקופה של שנתיים, כי לעובדי רשות המסים אשר קיבלו סמכויות פיקוח לצורך ביצוע חוקי המס יהיו סמכויות פיקוח לפי חוק זה ולעובדי רשות המסים אשר קיבלו סמכויות אכיפה לפי חוקי המס יהיו סמכויות אכיפה לעניין חוק זה.

בסעיף 24 מוצע לקבוע סמכויות פיקוח שלפיהן יהיה רשאי עובד הרשות, שעמד בתנאים הנדרשים והוסמך לכך, לדרוש פרטי הזדהות מאדם, לדרוש מסמכים וידיעות שיש בהם כדי להבטיח את ביצוע הוראות החוק וכן להיכנס למקומות.

בסעיף 25 מוצע לקבוע כי במקרים שבהם התעורר חשד לביצוע עבירה יהיו נתונות לעובד רשות המסים שעמד בתנאים הנדרשים, סמכויות אכיפה כדלקמן: סמכות לחקור אדם, בכפוף לסעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות); סמכות לתפוס חפץ, לרבות סכומי מזומן הקשורים לעבירה, בכפוף להוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969; סמכות לבקש מבית המשפט צו חיפוש לפי סעיף 23 לפקודה האמורה.

¹⁹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

- (1) לחקור כל אדם הקשור לעבירה כאמור או שעשויות להיות לו ידיעות הנוגעות לעבירה כאמור; על חקירה לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)²⁰, בשינויים המחוייבים;
- (2) לתפוס כל חפץ, לרבות מזומן, הקשור לעבירה כאמור; על תפיסה לפי פסקה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969²¹ (בסעיף זה – פקודת מעצר וחיפוש), בשינויים המחוייבים;
- (3) לבקש מבית משפט צו חיפוש לפי סעיף 23 לפקודת מעצר וחיפוש, ולבצעו; על חיפוש לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 24(א)1, 26 עד 28 ו-45 לפקודת מעצר וחיפוש, בשינויים המחוייבים.

פרק שישי: שונות

26. לצורך הגדלת היקף השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים רשאי שר האוצר לקבוע כללים לחיוב עוסק, למעט עוסק פטור כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, בהחזקת אמצעי ייעודי המשמש לקריאת כרטיסי חיוב.
27. (א) לצורך אכיפת חוק זה רשאי המנהל לקבוע במסגרת הוראות ניהול ספרים לפי סעיף 130 לפקודת מס הכנסה, חובה לתיעוד אמצעי התשלום שבאמצעותם שילם עוסק תשלום או קיבל תקבול.
- (ב) עוסק אשר לא קיים חובת תיעוד אמצעי תשלום כאמור בסעיף קטן (א), עליו הראיה שלא הפר את האיסורים הקבועים בסעיפים 2(א) ו-1(ו), לעניין התשלום או התקבול שלא קוימה לגביו חובת התיעוד כאמור.
28. (א) אדם החייב בהגשת הצהרה לפי סעיף 73 לחוק מיסוי מקרקעין, יכול בהצהרה כאמור גם פרטים לעניין אמצעי התשלום שבו ניתנה התמורה בצירוף אסמכתאות, הכל כפי שיוורה המנהל.
- (ב) לא ייתן המנהל אישור לפי סעיף 16(א)2 לחוק מיסוי מקרקעין, אם לא התקיימו התנאים האמורים בסעיף קטן (א).
29. (א) לא יגלה אדם ידיעה שהגיעה אליו אגב ביצוע חוק זה; לעניין זה יחולו הוראות סודיות סעיף 142(א), (א) ו-1(ב) לחוק מס ערך מוסף, בשינויים המחוייבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

ורכישיה), התשכ"ג-1963, יכול בהצהרה כאמור גם פרטים לעניין אמצעי התשלום שבו ניתנה או תינתן התמורה, בצירוף אסמכתאות.

לצורך ביצוע אכיפת הוראה זו, מוצע לקבוע כי המנהל לא ייתן אישור על מכירת זכות במקרקעין לצורך רישומה בפנקס המקרקעין, כאמור בסעיף 16(א)2 לחוק האמור אם הפרטים האמורים לא נכללו בהצהרה שהוגשה לגביה.

סעיף 29 מוצע לקבוע כי חובת הסודיות המוטלת על רשות המסים בביצוע חוקי המס, תחול עליה גם בנוגע לביצוע הוראות חוק זה, בשינויים המחוייבים. יצוין, כי על הפרת הוראה זו יחולו הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן – חוק הגנת הפרטיות), ואולם נוכח הסיכונים להלבנת הון ולמימון טרור הכרוכים בעסקאות המשולמות במזומן, המנהל יהיה רשאי להעביר את הדיווחים המתקבלים ברשות המסים לגבי עסקאות

סעיף 26 לצורך קידום השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים, מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע כללים לחיוב עוסק בהחזקת אמצעי ייעודי המשמש לקריאת כרטיסי חיוב (כגון מסופון). חיוב עוסקים בהחזקת אמצעי ייעודי כאמור יביא להרחבת השימוש באמצעי תשלום פשוטים ונוחים לתפעול, אשר אינם נושאים את הסיכונים הכרוכים בתשלום במזומן. הוראה זו לא תחול על "עוסק פטור" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן – חוק מס ערך מוסף).

סעיף 28 נתונים שפורסמו לאחרונה מלמדים כי בשנים האחרונות מזורם הון שחור בהיקפים גדולים לתחום הנדל"ן, שהוא תחום בסיכון גבוה להעלמות מס ולהלבנת הון. מכאן שיש חשיבות מיוחדת לאכיפת הוראות החוק בתחום זה. נוכח האמור מוצע לקבוע כי אדם החייב בהגשת הצהרה בשל מכירת זכות או רכישת זכות במקרקעין לפי סעיף 73 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח

²⁰ חוקי א"י, כרך א', עמ' (ע) 439 (א) 467.

²¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), המנהל יהיה רשאי למסור דיווח שקיבל לפי סעיף 41(ב) לידי הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרוה.

תיקון התוספת הראשונה והתוספת השנייה 30. בחלוף שנה מיום התחילה, רשאי שר האוצר, בצו, בהסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל –

(1) לשנות את התוספת הראשונה ולקבוע בה כי –

(א) הסכום הנקוב בפרט (1) יהיה 5,000 שקלים חדשים, ואולם החלת שינוי זה לעניין שכר עבודה טעונה גם הסכמה של שר הכלכלה;

(ב) הסכום הנקוב בפרט (2) יהיה 15,000 שקלים חדשים, למעט לעניין סכום המשולם בשל מכירת כלי רכב על ידי אדם שאיננו עוסק שיהיה 50,000 שקלים חדשים.

(2) לשנות את פרט (2) לתוספת השנייה ולקבוע בו, כי לא ייפרע שיק מוסב בכל סכום שהוא, למעט אם מדובר בהיסב אחד לגוף פיננסי מפקח לשם פירעונו; לעניין זה, "גוף פיננסי מפקח" – תאגיד בנקאי, בנק הדואר ומי שרשאי לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב בהתאם לסעיף 11(א) לחוק איסור הלבנת הון.

ביצוע ותקנות 31. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל, להתקין תקנות לביצועו.

תיקון חוק העבירות המינהליות 32. בחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985²², בתוספת הראשונה, בטור א', בסופו יבוא "חוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ה-2015".

תיקון חוק ההוצאה לפועל 33. בחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967²³, בסעיף 66א(א), ברישה, במקום "על כרטיס חיוב כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986" יבוא "על כרטיס חיוב מידי כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, שניתן לבצע בו עסקאות כנגד יתרת זכות בלבד או על כרטיס חיוב כהגדרתו בחוק האמור".

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

כאמור לעיל בדברי ההסבר לסעיף 4 המוצע, מוצע לקבוע כי בחלוף שנה ממועד תחילתו של החוק, ובכפוף להסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל, יהיה שר האוצר רשאי בצו לקבוע כי לא ייפרע שיק מוסב בכל סכום שהוא, למעט אם מדובר בהיסב אחד לגוף פיננסי מפקח לשם פירעונו. יצוין כי בהגדרה "גוף פיננסי מפקח" נכללים תאגיד בנקאי, בנק הדואר ונותני שירותי מטבע שרשאים לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב בהתאם לסעיף 11(א) לחוק איסור הלבנת הון כנוסחו בסעיף 36 להצעת החוק.

סעיף 31 מוצע לקבוע כי שר האוצר יהיה ממונה על ביצוע החוק המוצע וכי הוא יהיה רשאי, בהסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל, להתקין תקנות לביצועו.

סעיפים 33 ו-35 רב יחסית במזומן, בהיעדר אמצעי תשלום חלופיים מבחינתם. האיסורים המוצעים בחוק זה לשימוש במזומן מביאים לתלות רבה יותר בכרטיסי החיוב, ובפרט בכרטיס חיוב מידי. לאור האמור מוצע לקבוע כי המגבלות החלות היום מבחינת השימוש

עם תיירים ועסקאות עם פלסטינים, לידי הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרוה.

סעיף 30 לפסקה (1)

כאמור לעיל בדברי ההסבר לסעיף 2 המוצע, בחלוף שנה ממועד תחילתו של החוק, ובכפוף להסכמת שר המשפטים, נגיד בנק ישראל ולעניין שכר עבודה – שר הכלכלה, יהיה שר האוצר רשאי בצו, להוריד את הסכום הקבוע בפרט (1) לתוספת הראשונה מ-10,000 שקלים חדשים, ל-5,000 שקלים חדשים, וכן להוריד את הסכום הקבוע בפרט (2) מ-50,000 שקלים ל-15,000 שקלים חדשים, זאת למעט סכום המגבלה על מכירת כלי רכב על ידי מי שאיננו עוסק, שימשיך לעמוד על 50,000 שקלים חדשים.

נוכח שכיחות השימוש במזומן במשק הישראלי, חרשנותה של הצעה זו, כמו גם הכבדתה האפשרית על המשק ופגיעתה האפשרית בחלקים גדולים בציבור – שינוי רף המגבלות לא ייעשה בצורה אוטומטית, והוא ידרוש הפעלת שיקול דעת נוסף של השרים והנגידה, ויאפשר בחינת השלכות הצעדים שנקטו עד אותו שלב.

²² ס"ח התשמ"ו, עמ' 31; התשע"ה, עמ' 65.

²³ ס"ח התשכ"ז, עמ' 116; התשע"ה, עמ' 142.

(1) בסעיף (1) –

(א) בהגדרה "כרטיס בנק", הסיפה החל במילים "או לרכישת נכסים" – תימחק;

(ב) בהגדרה "כרטיס חיוב", אחרי "כרטיס בנק" יבוא "כרטיס חיוב מיידי";

(ג) אחרי ההגדרה "כרטיס חיוב" יבוא:

"כרטיס חיוב מיידי" – לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר המיועדים לרכישת נכסים מאת ספק, בתשלום מיידי של התמורה בידי הלקוח, למעט כרטיס תשלום";

(ד) בהגדרה "כרטיס תשלום", במקום הסיפה החל במילים "בדרך של טעינה חוזרת" יבוא "למעט לוחית או חפץ שקבע השר";

(2) בכותרת סימן ג', אחרי "כרטיס אשראי" יבוא "וכרטיס חיוב מיידי";

(3) אחרי סעיף 11 יבוא:

"תחולה על כרטיס 11א. הוראות סימן זה יחולו גם על כרטיס חיוב מיידי, בשינויים חיוב מיידי המהויבים".

35. בחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשמ"ה-1995²⁴, בסעיף 7ב(א), במקום "על כרטיס חיוב כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986" יבוא "על כרטיס חיוב מיידי כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, שניתן לבצע בו עסקאות כנגד יתרת זכות בלבד או על כרטיס חיוב כהגדרתו בחוק האמור".

תיקון חוק המרכז
לגביית קנסות,
אגרות והוצאות

36. בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 –

תיקון חוק איסור
הלבנת הון

(1) בסעיף 11ד(ב), המילה "לרישום" – תימחק;

(2) בסעיף 11ה, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

ההגנות החלות על השימוש בכרטיס אשראי גם על השימוש בכרטיס חיוב מיידי.

סעיפים 36, בפעילותם של נותני שירותי מטבע 40(ג) ו-44(ג) העוסקים במתן אשראי באמצעות ניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב (להלן – שירותי אשראי) קיימים סיכונים רבים להלבנת הון ולהעלמות מס. סיכונים אלה נובעים, בין השאר, מהפיקוח המצומצם הקיים כיום על פעילותם. יחד עם זאת, יצוין כי חשוב לשמר את פעילותם של נותני שירותים אלה כחלופה לשירותים המוצעים על ידי תאגידים בנקאיים.

אשר על כן מוצע לתקן את חוק איסור הלבנת הון, ולהוסיף לו הוראות נוספות לצורך "הגברת" הפיקוח על נותני שירותי מטבע שעוסקים במתן שירות אשראי.

סעיף 11ג לחוק איסור הלבנת הון קובע שירותים אשר העוסק בהם חייב ברישום במרשם נותני שירותי מטבע במשרד האוצר. סעיף 11ה לחוק האמור קובע את התנאים לרישום מבקשי הרישום כנותני שירותי מטבע (מדובר בתנאים בסיסיים ששיקורם היות המבקש אזרח או תושב ישראל וכן העדר ניהול של הליכים פליליים נגדו). תנאים אלה אינם מוהווים חסמים יעילים דיים בפני כניסתם של

בכרטיסי חיוב, על חייב בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו ועל חייב מוגבל באמצעים, בהתאם לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, ובהתאם לחוק המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות התשמ"ה-1995 – לא יחולו על כרטיסי חיוב מיידי שניתן לבצע בהם עסקאות כנגד יתרת זכות בלבד.

סעיף 34 לצורך קידום השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים, מוצע לתקן את חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, כדי לכלול גם את כרטיס החיוב המיידי וכרטיס החיוב הנדחה במסגרת אותו חוק. מוצע להגדיר כרטיס חיוב מיידי כ"לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר המיועדים לרכישת נכסים מאת ספק, בתשלום מיידי של התמורה בידי הלקוח, למעט כרטיס תשלום". כמו כן, מוצע לתקן את הגדרתו של כרטיס תשלום ולקבוע שכרטיס תשלום הוא "לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר, המיועדים לרכישת נכסים מאת ספק, שניתן לצבור בהם ערך כספי, למעט לוחית או חפץ שקבע השר". מתן ההסמכה לשר נועד לצורך החרגתם של כרטיסים אשר לאור מאפייניהם אין הצדקה להכלילם במסגרת החוק. בנוסף, לצד הכנסתו של כרטיס החיוב המיידי לגדרי החוק, מוצע להחיל את

²⁴ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170; התשע"ה, עמ' 79.

"(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יאשר הרשם למבקש רישום לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב, אלא אם כן הוא מקיים, נוסף על האמור באותו סעיף קטן, את כל אלה:

(1) מבקש הרישום או נושא המשרה בתאגיד שהוא מבקש הרישום, לפי העניין, עמד בהצלחה במבחנים מקצועיים בהתאם להוראות שקבע שר האוצר;

(2) במאזן של מבקש הרישום יש עודף של נכסים על התחייבויות בשיעור שקבע שר האוצר;

(3) מבקש הרישום הגיש תצהיר בנוגע למקורות ההון שלו כפי שקבע הרשם;

(4) מבקש הרישום מקיים את הקבוע בהוראות לפי סעיפים 2, 3, 5, 6 ו-7 לחוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, התשנ"ג-1993²⁵, ובסעיף 4 לחוק הריבית, התשי"ז-1957²⁶;

(5) מבקש הרישום הוכיח להנחת דעתו של הרשם כי הוא מחזיק במערכת ממוחשבת לניהול עסקו, לרבות תוכנה לאיתור אנשי ציבור זרים, ארגוני טרור מוכרזים ופעילי טרור מוכרזים, כפי שקבע הרשם; לעניין זה –

"איש ציבור זר" – תושב חוץ בעל תפקיד ציבורי בכיר בחוץ לארץ, לרבות בן משפחה של תושב חוץ כאמור או תאגיד המצוי בשליטתו או שותף עסקי של תושב חוץ כאמור;

"ארגוני טרור מוכרזים ופעילי טרור מוכרזים" – מי שרשומים ברשימה מרוכזת של ארגוני טרור מוכרזים או ברשימה של מי שהוכרו אדם שהוא פעיל טרור, שפורסמו לפי סעיף 47(ב)(1)(ג) לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005²⁷, ושקישור אליהן פורסם באתר האינטרנט של הרשם;

"תפקיד ציבורי בכיר" – לרבות ראש מדינה, נשיא מדינה, ראש עיר, שופט, חבר פרלמנט, חבר ממשלה וקצין צבא או משטרה בכיר, או כל ממלא תפקיד כאמור, אף אם תוארו שונה;

(6) מבקש הרישום עמד בתנאים נוספים כפי שקבע שר האוצר;

(3) בסעיף 111(א), במקום "לפי סעיפים 111(א) או (ג) ו-111(א)" יבוא "לפי סעיפים 111(א) או (ג) ו-111(א) או (א1)";

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן מוצע לקבוע כי בתעודת הרישום שתינתן למבקש אשר עמד בתנאים הנוספים, יצוין במפורש כי הוא רשאי לעסוק בשירותים האמורים.

עוד מוצע לתקן את סעיף 111(א), (ח) ו-(ט) לחוק איסור הלבנת הון, כדי לבצע התאמות הנדרשות לעניין הודעת נותן שירותי מטבע על שינוי בפרטים שמסר ולעניין סמכויותיו של הרשם להתלות או למחוק את רישומו של נותן שירותי מטבע.

גורמים עבריינים לתחום נותני שירותי המטבע, ואף אינם נותנים מענה מספק בהיבט הצרכני. לפיכך מוצע לקבוע בסעיף 111 ה' המוצע כי מבקש רישום המעוניין לעסוק במתן שירותי אשראי, יידרש לעמוד גם בתנאים נוספים, ביניהם – עמידה במבחנים מקצועיים, עודף של נכסים על התחייבויות במאזן, הגשת הצהרת הון, עמידה בהוראות חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, התשנ"ג-1993, והחזקת מערכת ממוחשבת לניהול העסק שנועדה, בין השאר, לצורך עמידה בתנאים שעניינם מניעת הלבנת הון ומימון טרור.

²⁵ ס"ח התשנ"ג, עמ' 174.

²⁶ ס"ח התשי"ז, עמ' 50.

²⁷ ס"ח התשס"ה, עמ' 76.

(4) בסעיף 211, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) היה מבקש הרישום רשאי לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב, בהתאם לאמור בסעיף 111(א), יציין הרשם במפורש בתעודת הרישום כי בעל תעודת הרישום רשאי לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב";

(5) בסעיף 111 ח –

(א) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "או לתת אישור לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב";

(ב) אחרי "כנותן שירותי מטבע" יבוא "או לתת אישור לפי סעיף 111(א)";

(6) בסעיף 111 ט –

(א) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "או ביטול אישור לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) חדל להתקיים בנותן שירותי מטבע תנאי מהתנאים המנויים בסעיף 111(א), רשאי הרשם לבטל את האישור שניתן לאותו נותן שירותי מטבע לעסוק בניכיון שיקים, שטרי חליפין ושטרי חוב, כאמור באותו סעיף; ביטל הרשם את האישור כאמור, יעדכן את תעודת הרישום של אותו נותן שירותי מטבע בדבר ביטול האישור";

(ג) בסעיף קטן (ב), אחרי "כאמור בסעיף קטן (א)" יבוא "או על ביטול האישור כאמור בסעיף קטן (א)";

(7) בסעיף 111(ב), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) עוסק בניכיון שיקים, שטרי חליפין או שטרי חוב, בלא אישור כאמור בסעיף 111(א)";

37. בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988²⁸ –

(1) אחרי סעיף 131 יבוא:

"פרק ד'2: קביעת עמלה צולבת על עסקאות בכרטיס חיוב

הגדרות 31ה. בפרק זה –

"חוק כרטיסי חיוב" – חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים כדי לעודד את השימוש באמצעי תשלום 37 ו-38 חלופיים, באמצעות הקטנת עלות השימוש בהם, מוצע לתקן את חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – חוק ההגבלים העסקיים), ולקבוע כי הממונה על הגבלים עסקיים (להלן – הממונה) יהיה רשאי להורות על שיעורי עמלה צולבת בעבור הסדרי סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי חיוב.

בהמלצות הוועדה לצמצום השימוש במזומן נכללה הסמכת הממונה בעניין זה אך ורק לגבי כרטיס חיוב מייד, ואולם מאחר שכלל כרטיסי החיוב מהווים מערכת שלמה של אפשרויות שימוש תחליפיות זו לזו, מתן סמכות חלקית לממונה עלול היה לפגוע באיזונים הנדרשים בין העמלות

מוצע גם לתקן את סעיף 111 לחוק האמור ולקבוע כי עיסוק בשירותים כאמור בלא אישור כנדרש, יהווה עבירה פלילית.

כדי לאפשר לנותני שירותי מטבע קיימים להיערך לתיקון, מוצע לקבוע כי תחילתו של סעיף זה תהיה בתום שנה מיום תחילתו של החוק המוצע (להלן – מועד התחילה של סעיף 36). עם זאת, מוצע לקבוע כהוראות מעבר בסעיף 44(ג) להצעת החוק, כי לגבי נותן שירותי מטבע שהיה רשום ערב מועד התחילה של סעיף 36 במרשם של נותני שירותי המטבע במשרד האוצר, יחולו הוראות ההסדר המוצע רק מ'1 בינואר שלאחר מועד התחילה האמור.

²⁸ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התשע"ה, עמ' 111.

"כרטיס חיוב" – כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, למעט לחית או חפץ אחר לשימוש חוזר המיועדים רק למשיכת כסף באמצעות מכשירי בנק ממוכנים;
 "מנפיק" – כמשמעותו בחוק כרטיסי חיוב;

"סולק", "סליקה צולבת" של עסקאות בכרטיס חיוב – כהגדרתם בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;
 "עמלה צולבת" – העמלה שמשלם סולק למנפיק, בעד סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי חיוב.

131. הממונה רשאי להורות על שיעורי עמלה צולבת לגבי עסקאות בכרטיסי חיוב (בפרק זה – הוראות הממונה), ובכלל זה רשאי הוא להורות –

- (1) על שיעורי עמלה שונים לעסקאות מסוגים שונים;
- (2) על שיעורי עמלה שונים לעסקאות שבוצעו בסוגים שונים של כרטיסי חיוב;
- (3) על אופן יישום הוראותיו בעניין שיעורי עמלה צולבת.

131. (א) הודעה על מתן הוראות הממונה תפורסם ברשומות.
 (ב) הממונה יפרסם באתר האינטרנט של הרשות את הוראות הממונה וכן את ההנמקה להוראות, ובכלל זה את דרך חישוב שיעורי העמלה הצולבת, והכל אלא אם כן מצא הממונה כי קיים אינטרס ציבורי שלא לפרסם את ההנמקה, כולה או חלקה.

131. לא יגבה אדם עמלה צולבת בניגוד להוראות הממונה.
 איסור על גביית עמלה צולבת בניגוד להוראות הממונה

ד ב ר י ה ס ב ר

עד כה, בהעדר אסדרה אחרת, קביעת העמלה הצולבת נעשתה במסגרת הליך אישור הסדר כובל בבית הדין להגבלים עסקיים מכוח סעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים. אלא שהליך שיפוטי מתמשך אינו מתאים לקביעת העמלה הצולבת, שהיא במהותה החלטת על גובה מחיר. בית הדין להגבלים עסקיים, אשר נדרש לעניין, קרא מפורשות להסדרה חקיקתית אחרת של נושא זה:

"...שמה בנסיבות העניין רגולציה באמצעות אישור בית הדין להסדר כובל אינה רגולציה אופטימלית... ניתן לקוות, כי הגורמים המתאימים ינצלו את תקופת ההיתר הזמני על מנת לבחון רגולציה הולמת יותר להסדרת סליקת כרטיסי האשראי" (ה"ע (הגבלים עסקיים) 610/06 בנק לאומי ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח' (לא פורסם) (2010) – סעיף 13 להחלטה).

בדרך כלל אסדרת מחירים נעשית בהפעלת סמכות מינהלית וההליך המינהלי הוא ההליך ההולם גם בהקשר הנוכחי של קביעת גובה העמלה הצולבת. בדרך זו יתאפשר למשק ליהנות מהתועלות שבקביעת עמלה צולבת באופן מהיר ומדויק, לרבות הגברת התחרות בין חברות כרטיסי החיוב והוזלת השימוש בכרטיסים אלה.

שיקבעו בעבור כרטיסים מסוגים שונים. לפיכך מוצע להסמיך את הממונה לקבוע שיעור עמלה צולבת כאמור בעבור כלל כרטיסי החיוב.

עמלה צולבת היא תשלום שגוף המנפיק כרטיס חיוב לצרכן גובה מהגוף הסולק את כרטיס החיוב, בעבור בית העסק שבו הצרכן בעל כרטיס החיוב, ביצע רכישה. כאשר צרכן מבצע עסקה בכרטיס חיוב, מועבר התשלום מהצרכן אל המנפיק. משם מעביר המנפיק את התשלום אל הסולק שעמו התקשר בית העסק שבו בוצעה הרכישה, בקיזוז העמלה הצולבת. הסולק מעביר לבית העסק את התשלום וגובה מבית העסק עמלה. עמלת בית העסק כוללת בתוכה, למעשה, את העמלה הצולבת שהסולק שילם למנפיק. בהתאם לכך, שיעור העמלה הצולבת משפיע על גובה העמלה שמשלם בית העסק לסולק ומהווה עבודה רף מינימום. בסופו של יום, עמלות אלה, בהיותן עלות לבית העסק, משפיעות על המחיר שמשלם הצרכן לבית העסק בעד המוצרים והשירותים שהוא רוכש. לפיכך קיימת חשיבות לכך שהעמלה הצולבת תיקבע בשיעור יעיל ולא תשמש מנגנון תיאום שבסופו של יום יביא להעלאת עמלות בית העסק.

- (2) בסעיף 47(א), אחרי פסקה (6) יבוא:
- "(7) גבה עמלה צולבת בניגוד להוראות סעיף 31ח.:"
- (3) בסעיף 50, אחרי פסקה (6) יבוא:
- "(7) גבה עמלה צולבת בניגוד להוראות סעיף 31ח."
38. בחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000²⁹, בתוספת הראשונה, אחרי פרט 50 יבוא:
51. עמלה צולבת – מתן הוראות בידי הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 31 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988."
39. בחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958³⁰, בסעיף 2, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(א1) אין באמור בסעיף קטן (א) כדי לגרוע מן איסורים הקבועים בסעיפים 2 ו-4 לחוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ה-2015."
40. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיפים 5 ו-36 והתוספת השנייה, במועד שיקבע שר האוצר, בצו, בהסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל, לאחר שנוכחו כי התקיימו כל התנאים המאפשרים את הפעלת החוק, כמפורט להלן:
- (1) קיומה של מערכת תשלומים המאפשרת סליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב מיידית בהתאם להוראות לעניין זה שנתן המפקח על הבנקים כמשמעותו בפקודת הבנקאות (בסעיף זה – המפקח על הבנקים), מכוח סמכותו לפי סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות;

ד ב ר י ה ס ב ר

פיקוח על מחירים. בהתאם, ערעור לבית הדין להגבלים עסקיים אינו הליך הפיקוח השיפוטי המתאים בקשר זה, אלא יש לקיים פיקוח שיפוטי בדרך של עתירה מינהלית לבית משפט לעניינים מנהליים.

סעיף 39 סעיף 2 לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 (להלן – חוק הגנת השכר) קובע כי ככלל שכר עבודה ישולם במזומן. לצורך התאמת הוראה זו לאיסור על תשלום שכר עבודה המוצע בחוק זה, מוצע לקבוע בסעיף 2 לחוק הגנת השכר כי אין בהוראה זו כדי לפגוע בהוראות סעיפים 2 ו-4 לחוק המוצע.

סעיף 40(א) נוכח ההכרה ביתרונותיהם הכלכליים של אמצעי התשלום שאת השימוש בהם מוצע להגביל, שכיחותם במשק, זמינותם והשימושים הלגיטימיים האפשריים בהם, מוצע כי כתנאי לכניסתם לתוקף של האיסורים והמגבלות המוצעים, תובטח זמינותם של אמצעי תשלום חלופיים, שיהיו שקולים מבחינת השימוש והמחיר לאמצעי התשלום שאת השימוש בהם מוצע להגביל בחוק זה.

לפיכך, מוצע לקבוע כי מועד תחילתו של חוק זה יהיה במועד שיקבע שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים ונגיד בנק ישראל, לאחר שנוכחו כי התקיימו התנאים המבטיחים את קיומם וזמינותם של כרטיסי חיוב מידיים, כמפורט להלן:

לפיכך מוצע לאפשר לממונה להורות על שיעורי עמלה צולבת לגבי עסקאות בכרטיסי חיוב, ובכלל זה להורות על שיעורי עמלה צולבת שונים לעסקאות מסוגים שונים או לעסקאות שבוצעו בכרטיסי חיוב שונים. כך תהיה בידי הממונה הגמישות הנדרשת בנוגע לדרך חישוב שיעורי העמלה כאמור ולמתודולוגיה שבה ייעשה שימוש לצורך כך. לעניין זה קיימות בעולם שיטות שונות לחישוב העמלה הצולבת, לרבות שיטות המבוססות על עלויות המנפיק או שיטות המבוססות על אומדן ערך השירות לבית העסק בהתחשב באלטרנטיבות תשלום אחרות. העמלה הצולבת יכולה להיקבע כרכיב קבוע, כשיעור מהיקף העסקה או שילוב בין שניהם. כמו כן יצוין כי יש מקרים שבהם העמלה הצולבת נקבעה בגובה אפס.

לשם קיום מטרת תיקון החוק, מוצע לקבוע אחריות פלילית ולאפשר הטלת עיצום כספי בשל תשלום או גבייה של עמלה צולבת בשיעור שונה מזה שקבע הממונה.

כמו כן מוצע לתקן את התוספת הראשונה לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000, כך שהפיקוח השיפוטי על הממונה בהפעלת סמכותו לתת הוראות בדבר שיעור עמלה צולבת ייעשה באמצעות בית משפט לעניינים מנהליים. תכלית מרכזית של תיקון החוק היא לשנות את הליך קביעת העמלה מהליך שיפוטי בפני בית הדין להגבלים עסקיים להליך מינהלי שהוא במידה רבה הליך

²⁹ ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשע"ה, עמ' 16.

³⁰ ס"ח התשי"ח, עמ' 86; התשע"ד, עמ' 603.

(2) כרטיסי חיוב מידי יהיו זמינים ללקוחות של תאגידים בנקאיים באופן דומה לכרטיסי אשראי, בין באמצעות הנפקתם ככרטיס אחד משולב המשמש גם כרטיס חיוב מידי וגם כרטיס אשראי ובין באמצעות הנפקת כרטיס החיוב המידי במקביל לכל כרטיס אשראי המונפק ללקוח, בהתאם להוראות שנתן המפקח על הבנקים מכוח סמכותו לפי סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות; לענין זה, "הנפקה" של כרטיס – לרבות חידוש חוזה לגבי כרטיס חיוב קיים;

(3) כרטיס חיוב מידי יועמד לשימוש לכל דורש, על ידי בנק הדואר, לצד האפשרות לפתוח חשבון מתאים בבנק הדואר לשם כך.

(ב) תחילתו של סעיף 5 ושל התוספת השנייה בתום שישה חודשים מיום התחילה.

(ג) תחילתו של סעיף 36 בתום שנה מיום התחילה.

סייג לתחולה על עסקה עם תייר 41. (א) על אף האמור בסעיף 2 –

(1) הוראות סעיף 2(א) לא יחולו על עוסק המקבל מתייר תשלום במוזמן בעבור עסקה, למעט עסקה למכירת זכות במקרקעין, אם התקיים אחד מאלה:

(א) מחיר העסקה אינו עולה על 25,000 שקלים חדשים;

ד ב ר י ה ס ב ר

תשלום במוזמן בעבור עסקה, לא יחולו על תייר הנותן תשלום במוזמן בעבור עסקה, למעט אם מדובר בעסקה לרכישת זכות במקרקעין.

כמו כן מוצע לקבוע כי המגבלות האמורות לא יחולו על עוסק ישראלי המקבל בעבור עסקה, תשלום במוזמן מתייר, וזאת בהתקיים אחד התנאים האלה:

(א) מחיר העסקה אינו עולה על 25,000 שקלים חדשים;

(ב) אם מחיר העסקה עולה על 25,000 שקלים חדשים – העוסק דיווח על קבלת התשלום במוזמן לרשות המסים, לא יאוחר משבעה ימים לאחר מועד קבלתו, והדיווח כלל את פרטי המדווח, את תאריך קבלת התשלום במוזמן, את סכום העסקה ואת גובה התשלום שהתקבל במוזמן.

יובהר כי הפטור מתחולת המגבלות בנוגע לקבלת תשלום במוזמן מתייר, חלות על עוסק בלבד. קרי – אדם שאינו עוסק, בכל מקרה לא יהיה רשאי לקבל תשלום במוזמן בעבור עסקה, אף אם נתן התשלום הוא תייר. עם זאת, התייר עצמו יהיה פטור מתחולת המגבלות האמורות גם במקרה שבו הוא נתן תשלום במוזמן למי שאינו עוסק, שכן אין מקום לדרוש מתייר לברר אם מי שעומד מולו הוא עוסק או לא.

לענין היקף הגישה למידע הכלול בדיווח שדיווח עוסק כאמור ותכליות השימוש בו, מוצע לקבוע כי רק מנהל רשות המסים ומי מעובדי רשות המסים שהוסמכו לכך יהיו רשאים לעשות שימוש במידע, וזאת רק למטרת עריכת ביקורת או עריכת שומה לגבי אדם מסוים, הטלת עיצום כספי או קנס מינהלי על אדם מסוים, או חקירה לגבי חשד לביצוע עבירה לפי חוק זה, לפי חוק מסים או לפי חוק איסור הלבנת הון. כל זאת, במידה הנדרשת לשם השגת אחת מן המטרות המנויות לעיל.

(1) קיומה של מערכת תשלומים המאפשרת סליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב מידי בהתאם להוראות לענין זה שנתן המפקח על הבנקים.

(2) כרטיסי חיוב מידי יהיו זמינים ללקוחות של תאגידים בנקאיים באופן דומה לכרטיסי אשראי, בין באמצעות הנפקתם ככרטיס אחד משולב המשמש גם כרטיס חיוב מידי וגם כרטיס אשראי ובין באמצעות הנפקת כרטיס החיוב המידי במקביל לכל כרטיס אשראי המונפק ללקוח, בהתאם להוראות שנתן המפקח על הבנקים מכוח סמכותו לפי סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות, 1941.

(3) כרטיס חיוב מידי יועמד לשימוש לכל דורש, על ידי בנק הדואר, לצד האפשרות לפתוח חשבון מתאים בבנק הדואר לשם כך.

מעבר לכך מוצע, כמפורט לעיל בסעיף 37 להצעת החוק, להסמיך בחקיקה את הממונה על ההגבלים העסקיים לקבוע עמלה צולבת לעסקאות המבוצעות בכרטיס חיוב מידי, אשר משקפת את הסיכונים והעלויות למנפיק, מתוך מטרה כי העמלות יהלמו את הסיכונים המופחתים שבכרטיס זה.

כמו כן מוצע בהקשר זה, כאמור לעיל בסעיפים 33 ו-35 להצעת החוק, לקבוע כי המגבלות החלות כיום בנוגע לשימוש בכרטיסי חיוב, על חייב בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו ועל חייב מוגבל באמצעים, לא יחולו בכל הנוגע לשימוש בכרטיסי חיוב מידיים.

סעיף 41 לנוכח הקושי שבהחלת ההסדרים המוצעים על תיירים המבקרים בישראל, אשר יכולתם להתמודד עם האיטורים על רכישת נכסים ושירותים במוזמן מוגבלת יותר, וכדי להימנע מפגיעה באוכלוסייה זו, מוצע לקבוע כי המגבלות המוצעות לעיל לגבי מתן

(ב) מחיר העסקה עולה על 25,000 שקלים חדשים ובלבד שהעוסק דיווח למנהל על קבלת התשלום במזומן, בדרך ובמועד שנקבעו בסעיף קטן (ב)(1) ו-(3), וכלל בו את הפרטים המנויים בסעיף קטן (ב)(2);

(2) הוראות סעיף 2(ג) ו-(ד) לא יחולו על תייר הנותן לאדם תשלום במזומן בעבור עסקה, למעט עסקה לקניית זכות במקרקעין.

(ב) דיווח כאמור בסעיף קטן (א)(1)(ב) –

- (1) יוגש לא יאוחר משבעה ימים לאחר קבלת התשלום במזומן;
- (2) יכלול את הפרטים האלה:

(א) פרטי הזיהוי של העוסק;

(ב) תאריך קבלת התשלום במזומן;

(ג) מחיר העסקה;

(ד) גובה התשלום שהתקבל במזומן;

(ה) שם התייר שנתן את התשלום במזומן, מספר הדרכון או תעודת המעבר שלו והעתק של הדרכון או תעודת המעבר;

(3) יוגש בדואר רשום באמצעות טופס שיוורה עליו המנהל.

(ג) המנהל ימציא לעוסק אישור על קבלת הדיווח לפי סעיף זה, בתוך 30 ימים מיום קבלתו.

(ד) המנהל או מי שהוא הסמיך לעניין זה מבין עובדי רשות המסים, רשאי לעשות שימוש בפרטים כאמור בסעיף קטן (ב)(2) שנכללו בדיווח שהוגש לו, ובלבד ששימוש כאמור נדרש לצורך ביצוע חוק זה, חוק מסים או חוק איסור הלבנת הון, לאחת המטרות הבאות, ובמידה הנדרשת לשם כך:

- (1) עריכת ביקורת לגבי אדם מסוים;
- (2) עריכת שומה, הטלת עיצום כספי או קנס מינהלי לגבי אדם מסוים;
- (3) חקירה לגבי חשד לביצוע עבירה לפי חוק זה, לפי חוק מסים או לפי חוק איסור הלבנת הון.

(ה) נשמרו פרטים כאמור בסעיף קטן (ב)(2), שנכללו בדיווח שהוגש למנהל, באופן ממוחשב, יישמרו כמאגר מידע כמשמעותו בחוק הגנת הפרטיות, ויחולו עליהם הוראות סעיף 75א(א) עד (ג) לחוק מס ערך מוסף, בשינויים המחוייבים.

(ו) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(3), שר האוצר רשאי לקבוע כי דיווח כאמור בסעיף קטן (א)(1)(ב) יוגש באופן מקוון, דרך כלל או לסוגי עוסקים.

(ז) בסעיף זה, "תייר" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף.

42. בתקופה שמיום התחילה עד תום שנתיים מהמועד האמור, יקראו את חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, כאילו –

ד ב ר י ה ס ב ר

ממועד קבלת הדיווח, אך אם החלה ביקורת, בדיקה או חקירה של רשות המסים לפי חוק זה, חוק מסים או חוק איסור הלבנת הון לגבי דיווח שהתקבל, יישמרו פרטי הדיווח עד לסיום ההליכים.

עוד מוצע לקבוע כי מידע המפורט בדיווח כאמור, אשר נשמר באופן ממוחשב, יישמר כמאגר מידע כמשמעותו בחוק הגנת הפרטיות, ויחולו עליו הוראות סעיף 75א(א) עד (ג) לחוק מס ערך מוסף, בשינויים המחוייבים. בהתאם לסעיפים אלה פרטי הדיווח יישמרו במשך חמש שנים

- (1) בסעיף 27(ד), בפסקה (1) להגדרה "עבירה", במקום "וכן עבירות לפי סעיף 117(ב)(3) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, שנעברו בנסיבות מחמירות" בא "בעבירה לפי סעיף 117(ב)(3) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, שנעברה בנסיבות מחמירות או בעבירה לפי סעיף 21 לחוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ה-2015";
- (2) בתוספת הראשונה, אחרי פרט (118) בא:

"(118) עבירה לפי סעיף 21 לחוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ה-2015";

43. הוראות שעה (א) בתקופה שמיום התחילה עד תום היום שלפני היום הקובע כמשמעותו לפי סעיפים 56 ו-57(ג) לחוק הדואר (תיקון מס' 11), התשע"ב-2012³¹, יקראו את ההגדרה "בנק הדואר" שבסעיף 1 לחוק זה כך:
- "בנק הדואר" – החברה כהגדרתה בחוק הדואר, בנותנה את השירותים הכספיים מטעם החברה הבת; לענין זה –
- "החברה הבת" – כהגדרתה בסעיף 88א(א) לחוק הדואר;
- "היום הקובע" – כמשמעותו לפי סעיפים 56 ו-57(ג) לחוק הדואר (תיקון מס' 11), התשע"ב-2012;
- "השירותים הכספיים" – כהגדרתם בחוק הדואר"
- (ב) בתקופה שמיום התחילה עד תום שנתיים מהמועד האמור, יקראו את חוק זה כאילו –

(1) אחרי סעיף 2 בא:

- "שימוש במזומן א.2. בעסקאות עם תושבי האזור או תושבי המועצה הפלסטינית
- (א) הוראות סעיפים 2 ו-3 לא יחולו לגבי תושב האזור או תושב שטחי המועצה הפלסטינית שאינם אזרחים ישראלים.

ד ב ר י ה ס ב ר

עוד מוצע לקבוע כי במשך תקופה זו לא יחולו ההגבלות על ישראלים הנותנים תשלום במזומן לתושבי האזור או על ישראלים המקבלים תשלום במזומן מתושבי האזור, ובלבד שהם דיווחו על כך למנהל לא יאוחר משבעה ימים לאחר מועד מתן התשלום או קבלתו. על דיווח זה ועל אופן שמירת המידע הכלול בו והיקף השימושים המותרים במידע זה, יחולו הוראות דומות להוראות החלות על עוסק המדווח על עסקה עם תייר, כאמור לעיל בסעיף 41 להצעת החוק.

מוצע לקבוע כי שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים, שר הביטחון ונגיד בנק ישראל ובאישור ועדה מוועדות הכנסת שתקבע ועדת הכנסת לענין זה, רשאי, בצו, להאריך את תוקפה של הוראת השעה שבסעיף קטן (ב) האמור, לתקופות נוספות שלא יעלו במצטבר על שלוש שנים, וזאת בהסתמך על נימוקים ונתונים שיביא השר בפני הוועדה האמורה.

סעיף 43 לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע בהוראת שעה כי ההגדרה "בנק הדואר" שבסעיף 1 המוצע תתייחס למצב הקיים כיום שבו בנק הדואר פועל במסגרת חברת הדואר. עם תום הוראת השעה, "היום הקובע" כמשמעותו לפי סעיפים 56 ו-57(ג) לחוק הדואר (תיקון מס' 11), התשע"ב-2012 (ס"ח התשע"ב, עמ' 566), תחול הגדרת הקבע בסעיף 1 לחוק, המתייחסת לכך שבנק הדואר יפעל כחברה בת של חברת הדואר.

לסעיפים קטנים (ב) ו-(ג)

כדי לאפשר המשך מסחר עם פלסטינים תושבי האזור והמועצה הפלסטינית שנגישותם לאמצעי תשלום חלופיים למזומן היא מוגבלת, מוצע לקבוע כי במשך תקופה של שנתיים מיום תחילתו של חוק זה, ההגבלות על שימוש במזומן כאמור לעיל לא יחולו על תושבי האזור והמועצה הפלסטינית שאינם אזרחים ישראלים (להלן – תושבי האזור).

³¹ ס"ח התשע"ב, עמ' 566.

(ב) הוראות סעיף 2 לא יחולו על אזרח ישראלי הנותן תשלום במזומן כאמור באותו סעיף לתושב האזור או לתושב שטחי המועצה הפלסטינית שאינם אזרחים ישראליים, או על אזרח ישראלי המקבל תשלום במזומן כאמור באותו סעיף מתושב האזור או מתושב שטחי המועצה הפלסטינית שאינם אזרחים ישראליים, ובלבד שהאזרח הישראלי דיווח למנהל על מתן התשלום במזומן או על קבלתו, לפי העניין, בדרך ובמועד שנקבעו בסעיף קטן (ג)(1) ו-(3), וכלל בו את הפרטים המנויים בסעיף קטן (ג)(2).

(ג) דיווח כאמור בסעיף קטן (ב) –

(1) יוגש לא יאוחר משבעה ימים לאחר מתן התשלום במזומן או קבלתו, לפי העניין;

(2) יכלול את הפרטים האלה:

(א) פרטי הזיהוי של המדווח;

(ב) תאריך מתן התשלום במזומן או קבלתו;

(ג) האם התשלום במזומן נעשה במסגרת עסקה, שירות עסקי או מתן שכר עבודה, תרומה, מתנה או הלוואה;

(ד) מחיר העסקה או הסכום הכולל שאמור להשתלם במסגרת השירות עסקי או מתן שכר העבודה, התרומה, המתנה או ההלוואה, לפי העניין;

(ה) גובה התשלום שניתן או התקבל במזומן;

(ו) שם תושב האזור או תושב שטחי המועצה הפלסטינית שנתן או קיבל את התשלום במזומן, מספר הזיהוי שלו והעתק מסמך הזיהוי שלו;

(3) יוגש בדואר רשום באמצעות טופס שיוורה עליו המנהל.

(ד) המנהל ימציא לשולח אישור על קבלת הדיווח לפי סעיף זה, בתוך 30 ימים מיום קבלתו.

(ה) המנהל או מי שהוא הסמיך לעניין זה מבין עובדי רשות המסים, רשאי לעשות שימוש בפרטים כאמור בסעיף קטן (ג)(2) שנכללו בדיווח שהוגש לו, ובלבד ששימוש כאמור נדרש לצורך ביצוע חוק זה, חוק מסים או חוק איסור הלכנת הון, לאחת המטרות האלה ובמידה הנדרשת לשם כך:

(1) עריכת ביקורת לגבי אדם מסוים;

(2) עריכת שומה, הטלת עיצום כספי או קנס מינהלי לגבי אדם מסוים;

(3) חקירה לגבי חשד לביצוע עבירה לפי חוק זה, לפי חוק מסים או לפי חוק איסור הלבנת הון.

(ו) נשמרו פרטים כאמור בסעיף קטן (ג)2 שנכללו בדיווח שהוגש למנהל, באופן ממוחשב, וישמרו כמאגר מידע כמשמעותו בחוק הגנת הפרטיות, ויחולו עליהם הוראות סעיף 75א(א) עד (ג) לחוק מס ערך מוסף, בשינויים המחוייבים.

(ז) על אף האמור בסעיף קטן (ג)3, שר האוצר רשאי לקבוע כי דיווח כאמור בסעיף קטן (ב) יוגש באופן מקוון, דרך כלל או לסוגי מדווחים.

(ח) בסעיף זה –

“אזור” ו”שטחי המועצה הפלסטינית” – כהגדרתם בתוספת לחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשס”ז-2007³²;

“אזרח ישראלי” – כהגדרתו בסעיף 1א(ב) לחוק מס ערך מוסף;

“מספר זיהוי” של תושב האזור או של תושב שטחי המועצה הפלסטינית – מספר זהות פלסטיני או מספר עוסק פלסטיני;

“מסמך זיהוי” של תושב האזור או של תושב שטחי המועצה הפלסטינית – כרטיס מגנטי שהנפיק המינהל האזרחי, תעודת עוסק פלסטינית, תעודת זהות פלסטינית או מסמך אחר שאישר לעניין זה המנהל³³;

(2) בסעיף 29(ב), במקום “לפי סעיף 41(ב)” בא “לפי סעיפים 2א(ג) ו-41(ב)”.

(ג) שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים, שר הביטחון ונגיד בנק ישראל ובאישור ועדה מוועדות הכנסת שתקבע ועדת הכנסת לעניין זה, רשאי, בצו, להאריך את תוקפה של הוראת השעה שבסעיף קטן (ב) לתקופות נוספות שלא יעלו במצטבר על שלוש שנים, וזאת בהסתמך על נימוקים ונתונים שיביא השר לפני הוועדה האמורה.

44. (א) מיום התחילה עד תום שנתיים מהמועד האמור (בסעיף זה – תקופת המעבר), יראו את עובדי רשות המסים המנויים להלן, כמי שמונו לפי סעיף 22 לחוק זה:

(1) עובד רשות המסים שהמנהל אצל לו את סמכויותיו לפי סעיף 108 לחוק מס ערך מוסף מכוח סעיף 107 לחוק האמור, לפני יום התחילה;

(2) עובד רשות המסים שהוסמך כפקיד שומה כהגדרתו בפקודת מס הכנסה, לפני יום התחילה;

(3) עובד רשות המסים שהורשה לכך בידי המנהל לפי סעיף 96 לחוק מיסוי מקרקעין, לפני יום התחילה.

³² ס”ח התשס”ז, עמ’ 364.

(ב) במהלך תקופת המעבר יראו את עובדי רשות המסים המנויים להלן, כמי שמונו לפי סעיף 23 לחוק זה:

(1) עובד רשות המסים שהמנהל הסמיכו בסמכויות לפי סעיף 109 לחוק מס ערך מוסף או אצל לו את סמכויותיו לפי סעיפים 108 או 111 לחוק האמור מכוח סעיף 107 לחוק האמור, לפני יום התחילה;

(2) עובד רשות המסים שהוסמך בידי השר לביטחון הפנים לפי סעיף 227 לפקודת מס הכנסה, לפני יום התחילה;

(3) עובד רשות המסים שהוסמך בידי השר לביטחון הפנים לפי סעיף 97 לחוק מיסוי מקרקעין, לפני יום התחילה.

(ג) על אף הוראות סעיף 40(ג), לגבי נותן שירותי מטבע שהיה רשום ערב מועד התחילה של סעיף 36 במרשם של נותני שירותי מטבע כמשמעותו בסעיף 11(ב) לחוק איסור הלבנת הון, יחולו הוראות סעיף 36 לחוק זה מ־1 בינואר שלאחר מועד התחילה של אותו סעיף.

תוספת ראשונה

(סעיפים 2(א) עד (ד) ו־1, 3, 6(1) ו־2, 19(1) עד (4))

(1) 10,000 שקלים חדשים.

(2) 50,000 שקלים חדשים.

תוספת שנייה

(סעיף 5)

(1) שם הנפרע אינו נקוב בשיק;

(2) אם השיק הוא שיק מוסב והסכום הנקוב בו עולה על 10,000 שקלים חדשים, מתקיים אחד מאלה:

(א) לא נקובים בשיק השמות של המסב והנסב ומספר הזהות של המסב;

(ב) שיק הוסב יותר מפעם אחת, למעט ההיסב לתאגיד הבנקאי או לבנק הדואר לשם פירעונו.